

Jess G. Berthelsens 1. maj-tale

Taler
Jess G. Berthelsen
Forbundsformand for SIK

Dato
1. maj 2016

Sted
Nuuk, Grønland

Omstændigheder

Sulinermik Inuutissarsiueteqartut Kattuffiat, SIK, Grønlands største lønmodtagerorganisation, dannet i 1956 under navnet *Grønlands Arbejder Sammenslutning* (GAS).

Læs om SIK på [lex.dk](#)

- 1 Kingumut maani Nunarsuaq tamakkerlugu Sulisartut ullorsiornerat nalliuissiniarlugu katersuuppuget. Sulisartut ulluanni tamassi pilluangaaritsi !

--

5

Ukiormanna Naalakkersuinikkut oqariartuutigineqarpoq Meeqqat ukiuattut taaneqassasoq, tassani meeqqat atugaat ulluinnarni qanoq ittuunnersut eqqumaffigineqarneruniassammata. Meeqqat atugaat pitsaangorsaavineqassappata angajoqqaat atugaat

10 pitsanngorsaavigineqartariaqarput, meeqqammi namminneq atukkatik imaluunniit ulluinnarni qanoq atugassaqarnerlutik aaliangersaaffigisinnaanngilaat. Taamaammat meeqqat ulluinnarni pitsaanerusumik atugaqassappata minnerpaamik angajoqqaat suliffeqartariaqarput ataavartumik suliffigisinnaasaminnik.

15

Inuiaqatigiit nunatsinni sumiikkaluarutta akissarsiat appasippallaarneri nilliaatigiuarpagut, suliad assigiit ilinniakkat assigiit, taamaattorli tikisitat akissarsiaat qaffasinnerit. Nioqquitissat akisuallaarneri naammagittaallitigiuarpagut, inissiat issittumut naleqqutingngitsut, oquttut.

20 Aamma ulluni makkunani ilinniartitaaneq pillugu oqallinneq, ilinniarfinnunngooq isernissamut piumasaqaatit qaffasinnerusariaqarput, Peqqinnissaqarfiup innuttaasunik kiffartuussinera ajorluinnartoq. Suliffissaaleqineq qaffasippallaartoq, SIK-mi ilaasortagut suliffissaqanngitsut, pisortat ikorsiissutaannik akilersuisinneqartut – aaligooq ikorsiissutit.

25

Unaana oqaatiginiaringa: Inuiaqatigiinni ajornartorsiutigut imaannaanngitsut

taagungassagut amerlaqaat, tamarmik aningaasarpassuarnik naleqartut, tamarmik Nunatta karsiata pisariaqartitai, tamatta pisariaqartitagut.

- 30 Taamaattorli sivitsorpoq inuiaqatigiinni aatsitassarsiorniartunik: isaasalerlugu "suliffinnik aningaasarsiorfissanik nutaanik pilersitsiniartut" siunertaat apeqquserlugu inuiaqatigiinnik taasisitsinissamik piumasaqaateqartoqartarluni, aatsitassanngooq uranitaqarmata (0,03 %-imik), tassungalu ilanngullugu tunisassiarineqarnissaa akuersissutigineqarsimammat. Suliffissaq
- 35 ilaasortatsinnut inuiaqatigiinnullumi tamarmut aningaasarsiorfissatut pilersinniarneqartoq taamaalilluni ajoraluartumik kinguarsarujoorparput – isigerujuujutigalugit innuttaasut annertujartuinnartumik atugarliuteqaleriartortut.
- 40 Isumaqarpugut ingerlaqqinnissarput piffisanngortoq. SIK-miik piumasaraarput demokratiskiusumik qinikkagut politikerit nammineerluta tatigalugit toqqakkagut suliffinnik ataavartunik pilersitsiniarlutik suliniuteqarniarlik. Tassami inuiaqatigiit apereqqaartuassagutsigit sunik aallartitsinialerlatalu taasisitsisarluta, taava qinersisarneq sumut
- 45 iluaqtigissagatsigu ? Qaqgukkut nutaanik pilersitsisoqartassava taava ? Taamaappat qinikkagut tatigisimanngilagut. Soormi taava qinersisassaagut, soormi taava partiilersussaagut ?

Tassami aamma ernumatigaarput sunilluunniit aatsitassarsiornernik

50 aallartitsisoqassatillugu qinersisartut tamatigut taasinneqartassappata, taava maani nunatsinni aningaasaleerusussuseq kajumigineqarunnaassaaq.

--

- 55 Ukiuni arlalinngortuni aalisakkat akii qaffakkaluttuinnarput, minnerunngitsumik qalerallit akii eqqarsaatigalugit, sulisartullu akissarsiaat annertunerusumik aningaasaliiffigiumaneqassanatik. Aalisakkat qalerallit akiisa qaffakkaluttuinnarnerat soorunami aalisartut aalisariutaillillu kaasarfiinut nuannaartitsissaqaat, minnerunngitsumillu Nunatta karsianut aamma
- 60 iluaqsiinggaatsiassalluni. Qutsannaqaat ukiut tallimat ingerlanerinnaanni qaleralinniat akissarsiaat 100 %-mik amerlisimasut.

Sulisartulli akissarsiatigut qaffaaffigineqarpat ?

Aggorsimasuminernik tunineqarput.

Aatsaallimi inuiaqatigiit pisuussutaasa, tassa aalisakkat raajallu akiisa
taamarujussuaq qaffannerat ilaasortatsinnut, aalisagaatitsinnik suliarinnittunut
70 assinganik sunniuteqartariaqaraluarpoq, suliffissuarni aalisakkerisut
akissarsiaasa 100 %-imik qaffannerisigut.

Qanormi aamma inuiaqatigiit pisuussutaat innuttaasut ilaannaannut
annertuumik iluaqusiissappat ? Naamik ! Assigiinnerusumik nunatsinni
75 agguariaaseqartariaqarpugut. Soorlu qanga Kalaallit pisaqarunik pisartik
agguaattaraat, kikkut tamaasa ussingassaqartinniarlugit.

Ullumikkut qujanartumik annerujartuinnartumik piumasaqaataalerpoq maani
nunami aalisakkat qaqpinqeqartut suliarineqassasut, taamatuttaaq aamma
80 naleqarnerulersitsinissaq eqqartorneqartuartut ilagilerpaat. Kisianni taamatut
piumasaqariarluni maanaannaq umiarsualiisoqartarnera nunami
tunisasiortutilinnut nalornilersitsisarpoq, soormi Nunami tunisassiortutilit
annertusassappat ilisimagunikkut kikkut tamarmik imaasiinnarlutik Russit
umiarsuapalaavinik atoriarlutik tunitsivittut inissisnneqartassapata.

85 Taamaammat aamma uagut inuiaqatigiittut suliffiit amerlanerpaat
pilersinniassagutsigit pisussaaffeqarpugut nunani tunitsivinnik ingerlatsisunut
atugassarititaasut sapinngisamik pitsaanerpaami inissisimatinneqarnissanik.
Tassaniipporlu aamma tamatta suliffeqarfiuterput tassaasoq Royal Greenland.
90 Isumaqarpungalu uagut pigisatta sapinngisamik pitsaanerpaamik
atugassaqartinneqarnissaat anguniartariaqarippuit, tassami illuatungaatigut
piumasaqarsinnaanngilagut sapinngisamik nunami tunisassiorneq
annertusartariaqarippuit aammalu naleqarnerulersitsisariaqartugut,
95 illuatungatigullu umiarsualeeqattaarniaatigaluta privatinik tunitsivinnik. Royal
Greenlandimi taannaavoq suliffeqarfiuterput Nunatta karsianut utertitsisartoq
sinneqartoorutiminik.

--

100 Pisortat ikorsiissutaannut tunngatillugu majip aallaqqataani
qasseriaryluarnersoq, aammalumi tusagassiuutitigut, Pisortanullu
ataatsimeeqateqartarnikkut ukiorpassuanngorpoq paasisitsiniaasarlunga
Peqqussummi ajortoqartoq iluarsisariaqartorlu piumasaqaatigisarlugu.

Tassa Pisortat ikorsiissutaannik utertitsisussaatitaaneq pivara. Ikorsiissutinik utertitsisussaatitaaneq unitsinneqarluinnartariaqarpoq !

Imaakkami ilaasortarput suliffissaqartinneqani ikiorserneqarniaruni

110 taarsersuisussanngorlugu ullumikkut atsiortinneqartarpoq. Taama pisoqartillugu ilaasortarput qaqluguungaluarnersoq suliffittaaruni akileraarutit peereerlugit akissarsiaminit inigisaminut, kallerup inneranut, imermut, meeqquerivimmut akiligassarpassuarnullu allanut akilersuilertarpoq, tamanna ajunngilaq, tamakkumi akiligassat tamatta qaammatit tamaasa akilersugassaraagut.

Aanali ajortua. Ilaasortatta qaammammut akiligassani akilinngikkaaluunniit suli, akissarsiaanit ilanngartuutereertarpaat, Pisortat ikorsiissutaat pisartagarisimasaanik akilersuisillugu 33,3%-imik akissarsiassaanit ilanngaallugu.

120 Politikerit maani tusaasusi aperaassi, ilaasortarput qaammammut akiligassanut akileereeraangami, akissarsiaminiillu Pisortanit ilanngaanneqareeraangami isumaqarpisi sinneqassasoq ?

Naak meeqqanut atisassarsiutissai ? naak atualeqqaartooruni tunissutissai ?

125 Naak angajoqqaat feerialerunik angalanissaminnt akissaat il.

Taamaaligaangat soorunami ilaasortatsinnut apeqqusernarsisarpoq, tassami suliguni suliguni aningasanillu takusassaqanngikkuni sumut taava iluaqutaava nukippassuit atorunigit suliniarsaraluni, akissarsiguni meeqqaminulluunniit tunniussassaqarani.

130 Taamaattumik politikerit qinnuigaassi sulisartuusugut piumasaqaaterput tusaqqullugu, Pisortat ikorsiissutaannik utertitsisussaatitaaneq unitsinneqarli!

135 Ukiuni kingullerni malunnarsiartoqqilerpoq avataaninggaanniik pisariaqanngitsumik tikisitsiortornersuaq, pisiniarfigummi marluk angisuut qiviarutsigit takusinnaavarput avataaninggaanniik tikisitsiortorneq annertusiartortoq.

Niuernermet marlunnik ilinniarfeqarpugut ukiorpassuit ingerlasut, taava imaassimanerpa nunatsinni pissusiviusunut taakkua ilinniartitsinerat

tulluarsimanngitsoq ? tassami sooq pisiniarfinni taakkunani marlunni
145 angisuuni (taalluaannarlugit Brugsen aamma Pisiffik) maannakkut tikisitat
taama amerlatigilerpat.

Periarfissallu marluinnaapput ilinniartitseriaaserput ajorsimavoq, imaluunniit
kammalaatrorsorluni pisariaqanngitsumik avataaniik tikisitsiortorneq
150 ingerlanneqalersimoq. Tamannalu pissusissamisuunngilaq, minnerunngitsumik
nunatsinni suliffissaaleqineq 10 % sinnerlugu inisisimatillugu.

Kiisalu aalisarneq pillugu isumasioqatigiinnersuit naammaleqaat,
aatsitassarsiorniarneq pillugu ataatsimeersuartitsinersuit naammaleqaat, ilissi
155 politikerit inuiaat kalaallit qinigaat akisussaaffik tigullugu tamakku
nammattorsuarmik isummersorfigineqareersut siunnerfilersorniarsigit,
suliffissanillu ataavartunik piusussanik pilersitsiortorlusi. Taakkumi
kulakkeerisussaapput meerartatta angajoqqaavisa pilluarlutik peqqissuullutik
ilorraap tungaanut akissarsiorlutik inuulernissaannut, taamalu meerartatta
160 toqqisisimallutik inuulernissaannut.

Isumaqparpugut piffissanngortoq politikerit meeqqanut tunngatillugu
inuiaqatigiit akornanni oqallinnernik annertunerusumik
aaqqissuussisariaqalertut. Tamattami angorusupparput meeqqatta sutigut
165 tamatigut pitsaanerpaamik atugassaqartinneqarnissaat. Meeqqalli
pitsaanerusumik atugaqalersinnaanngillat angajoqqaat pitsasumik
atugaqalinngippata, suliffusatigut, ineqarnikkut, minnerunngitsumillu
peqqinnissaqarfiit kiffartuussinerat eqqarsaatigalugu. Taamaammat
angajoqqaat unammisinnaasaminnek suliffeqarnissaat pisariaqarpoq,
170 pitsaanerusunillu atugassaqartinneqarnissaat pisariaqarluni. Tamakku
naammassigutsigit taava aatsaat angajoqqaat sulisartut, meeqqallu pilluartut,
ilinniarusuttut, imminnut tatigalutik nukittuut pilersissavagut.

Qujanaq, neriuuppunga sulisartut ulluanni ullorsiorluarumaartusi.
175

Kilde
Manuskript tilsendt af taler

Kildetype
Digitalt manuskript

180

Tags

1. maj-tale, Fagbevægelsen

URI

185 https://www.dansketaler.dk/tale/jess-g-berthelsens-1-maj-tale-2016

190

195

200

205

210

215

220